

PANDUREK

Historie z předminulého století : Napsal Alois Jirásek

I.

Všecky zvony kláštera Polického se rozezvuky, a za hřbitovem houkaly rány hmoždířové. V tom na kůru klášterského kostela ozval se temný, rychlý, vířivý hlas vpádlý třeskem trouby, a hřmotná jásná intráda zvučela kostelem, až se okna třásla. Zvučela, rázem pak umlkla; ale temný rachot bubnů znel dál, až zase trouby na novo vpadly, po druhé i po třetí.

Všecek zardělý stál Drozanských Honzíček nad kotly schůňtý, bubnuje trojnásobnou intrádu. Ruce se mu jen kmitaly, paličky sotva bylo viděti, leda když z jednoho bubnu na druhý přeskakovaly k mocnějším rázům. V tom nejlepší zšel na kůr paprsek májového slunce a vymaloval na bílé zdi stěny Honzíčkův stín divný a pitvorný; hrbatého mužika s tenkýma nohama, kterých, jak se zdálo, zrovna někde u prsou počínaly.

Panfara pojednou dozněla, ještě dva rázy Honzíčkových paliček a již dole u hlavního oltáře zastpávali kněží konventuálově radostně a hlasem velikým: "Te Deum laudamus!"

Bylot 12. máje 1743 dopoledne, v tu chvíli, kdy v Praze korunovali českou královnu Marii Terezi, kdy po všech zemích českých jako v Polici z toho se radovali a Pánu Bohu děkovali, že ta velebná koruna svatováclavská, až na stracený drahokam slezský, zachráněna před tolika nebezpečnými a hlavými sousedy, kteří se o ni již juž dělili.

Proto ten hlahol zvonů a hmoždířů houkání, proto Honzíček si dal tak na intrádu záležeti, až zruho a čelo zpotil. Věděl co je, vícem rozuměl a opravdu se radoval, už k vůli těm hrabivým sousedům Prusům, kterých tu na hranicích do nedávna tolik užili. Nebylo tedy hučebníkům a zpěvákům, když po zpívané, hrubé mši s kruchty se ubírali, pranic divno, že Honzíček dnes byl zvláště veselý myslí a šprýmoval. — Smáli se mu dost, ale zachechtali se, když dole před kostelem se zastavili a Honzíček stoji uprostřed nich pojednou pověděl:

"Dnes jsme dělali intrádu naší královně — co nevidíte zatroubíte a zabubnujete mně?"

Na to mu mistr Vočíčko, jenž pískal na klarinet, hbitě pověděl:

"Zabubnujeme — a svůj hloupý nápad domluvil nápadným pohledem, kterým změřil Honzíčkova vyzvalá záda. Honzíček nedbaje nového smíchu, jenž se na Vočíčkův pohled strhl, pohledl z jednoho na druhého. V očích mu nějak zasvitlo, jako tajná radost. Vypjaly se ubožák jako by cítil, že roste tíma, co tajil, usmál se a sebevědomě pravil:

"O mých ohláskách mně přece uděláte intrádu!" — Zase jako by něco nesmyslného řekl. — Úsměskem jej odbyli, ba soused Mytýska skoro rozmarzele mu řekl:

"Šašku bláznivá, pak aby se ti lidé nesmáli!"

Ačkoli se zdálo, že má Honzíček něco na jazyku, přece ani slovem na to neodpověděl, a jen nějak podivně se usmál. Ostatně si žádný z hučevů a zpěváků kostelních těchto jeho slov nepovšiml ani pak, když se rozešli. Každý to měl za obyčejný Honzíčkův šprým, jenž se často milovníci a ženidla týkal. Než každé jeho slovo o tom sladkém a sladkohořkém přednětu bylo jako pleva, váhy nemající, již vltř Bůh ví kam zanesl a jež zmizí beze stopy, bez láducího účinku, leda že rozesmálo. Jak pak také! Byl muvil Honzíček jako kniha, co platno — když utkvěl divl srak také na jeho poníženi postavě, již nepomohl ani obličej dosti souměrný a slůný, ani oči, pěkně světlé výrazem bystroti a upřímnosti. —

Teď ho vyzvala jeho sída i nevtorně, tenké nohy už schůňtily ani nekromatitly. Navýst — a stupěl. Byly ovšem doby, kdy se v zradle patera Athanáše, i v potoku a studánce tajně prohlížel, a sobě naslouchal, že to tak

hrozně není a tou jeho postavou, byly i chvíle, kdy sobě škaredějším, ošklivějším připadal nežli byl, kdy večer jda od patera Athanáše klášterní chodbou, svůj pitvorný, směšný stín přehlížel a před ním utíkal, kdy každé slovíčko o jeho postavě se ho doteklo a bolelo; ale tomu již dávno. Tenkrát ještě si myslil na Johanku kostelníkovu — děvčátko urostlé a svěží jako mladý stromek, tenkrát se ještě červenal, když ji viděl, a kolena se mu třásla, když ji potkal.

Ale Johanka se vdala. — O tom se pak nikdo nedověděl, co se v Honzíčkových prsou dalo, co zkusil, nežli to dovedl jako teď už, aby se klidně měřil, divné vtipy o sobě poslouchal, aby děvčata u muziky plašil a škádlil, aby se nehněval, když výskajee zděšením před ním utíkala, nebo když jednou druhou se směhem do předu strkala, an některou o taneček žádala.

A při všem tom mysl se mu roztrpčila a ve srdeci svém se na lidi nezavrdil. Také jej měli všude rádi, a zvláště děti, poněvadž by byl malému dítěti každému všecko udělal, aby mu potěšení způsobil. Teď mu, o korunovaci české královně, bylo do brých třicet let a pořad mu ještě říkali Honzíček.

Otec jeho byl krejčí a Honzíček také. Starý a mladý Drozanskí měli práce dost, a šijí nejvíce, jak to tenkrát bývalo, po domech, ve městě i po vesnicích okolních. Kam přišli šit, tam byl svátek malých. V každém stavení děti zajásaly, když viděly přicházeti Honzíčka, a sotva se pak ode stolu hnuly, když k šijí zasedl. Uměle písniček bez konce, a co pohádek a divných říkaní i povídaček. Když děti byly v nejlepší poslouchání, z nenadání se zamkl a v tom již zakukala kukačka, jako by někde za stolem nebo na okně seděla. Jak se pak hrbatý krejčíček chechtal tomu kvapení dětskému i tomu, když poznal, že Honzíček dnes byl zvláště veselý myslí a šprýmoval. —

"Ještě kukačku!"

Však i starí ho rádi poslouchali divíce se, jak k nerozeznání hlasy napodobuje, zvláště když z večera vyšel ven, tam zakokrhál, křidly zatřepal a tak všecky kouty probudil, když celým soušedstvem pak kokrhál jeden kout přes druhého, kde jaký byl. A což teprve se nasmáli, když u vázav dva eipy šátku na oba ukazovácí večer jimi na stěnu vrhal stíny dvojn židů ve velikých čepicích a divně jejich, směšné a pitvorné pohyby židovským brehencem provázel!

A ještě divných věcí uměl. — Když bylo chvíli pokdy, již měl kus dřeva v ruce, a nežli se kdo nadál, stál tu vybozaný pesek nebo kočka nebo roztomilá saňka. Hodiny rozebral, složil a spravil jako vyučený hodinář a měl-li kde nějakou poroucheanou figurku, přidělal jí nový nos nebo prsty, jak bylo potřeba, a to tak, že žádný ani správkou nepoznal.

A jako uměl pěkně zpívat, uměl také pěkně hrát na housle a na flétnu pískal jako kos. Měl tedy darů dost, a rozvášněnější soušedé mluvíce o něm nejednou řekli: "Škoda těch vtipů do takové nádoby. Ale tak už bývá! Kde Pán Bůh ubere, tam zase jinak nahradí a přidá —"

O té slavnosti korunovaci prohodil Honzíček, že teď děláji intrádu královně a že co nejdříve jemu zabubnují a zahrají. — Na šků bláznivých mu za to předsídlil — a třetí neděli před svatvím Petrem a Pavlem se ta fanfara stala.

Měltě Drozanských Honzíček první ohlásku. — Všecko pohorské městečko bylo vzhůru a když šli lidé a hrubí, a mlámost i do vsí se rozecházeli, nebylo o jinou řeč, nežli o tom Honzíčkově ženidě. Vítáním o tom až do okolků ani slova nevěděli, jak vztřeno pákné potají bylo navlečeno. Smáli se, smáli, a pak přece řekli:

"Tohle má. Vsta, jaký je chytrák. — Tak se spatří. Hezka dá tatík všecko staršima a Hon-

zíček by do smrti tovaryšil. Takhle zdědí chalupu."

Ženské se po chalupě neptaly, ale po nevěstě.

"Je z Hlavňova, jediná deera a tatíka má starého, stonavého. — Není tuze hezká, ale škaredá taká ne."

"A kdyby byla, nevím jaká! Honzíčka bych si přece nevzala!" mnilo každé děvče. "Jak si jen jej mohlo oblíbit —"

Však starší tomu spíše rozuměli, že krása ještě není všechno, že řeč, nápady Honzíčkovi a jeho obratnost femeslná také něco váží.

Však co do řeči, když se už stalo. — Kamarádi a známí z kůru udělali Honzíčkovi, jak byl žertem předpověděl, při každé ohláске slavnou intrádu a za týden po sv. Petru a Pavlu odsvětoval se mladý Drozanský ke své mladé manželce. — Za půl léta pak mu umřel tehán a Honzíček začal nyní samostatně hospodřit.

Do města přicházival skoro každou neděli, obyčejně se ženou, a níž se dobře snášel. Za rok, tak přede žněmi, přišel do města se společností: s knotrem, kmotrou a s bábou nesoucí nejmladšího Drozanského, Honzíčkova prvorozeného synáčka. — Lidé běželi k oknům i na sň a přede dveře, aby viděli ten průvod ubírající se ke kostelu. Smáli se dost i vtipovali, mnozí také potřešili, že Honzíček si pyšně vykračuje a hlavu vzhůru nese, všichni pak, že se usmívá a blažeností září. Dodatně zvědělo město, a zdá se prostředkem samé báby, že, když se to kloube narodilo, Honzíček radostí plakal, škákal, a kolem stavení běhal a tancoval jako divý.

Rozumí se, že dobré duše lidské hned se také ptaly, jaké to děcko je, zdravé-li, či hrbaté nebo jinak snad poníženo, a dost jim to bylo divné, když bába každého ujistila, že je jako výlupek, čiperně a rovně jako svíčka.

Ale pak přestali o něm i jeho tatíčkovi pojednou mluvit a o ně se starat. Mír, jenž nedlouho trval, náhle zrušen, a nad krajinou Polickou a veskerým pohorským okolím, sotva že si oddělily od světiců právě minulých, vznemsta se opět hrozná černava zuřivé války.

Vojsko Frídricha krále překročilo tu hranice a valilo se po několik dnů v nekonečných řadách dále do země jako zhubný příval.

II.

Asi hodinu cesty za Polici jest vesnička Hlavňov na samém úpatí srázných, pískovcových Stěn, jež obrovskou závorou vypínají se Broumovským výběžkem až přes hranice našeho království.

Stranou této vesnice stála o samotě chalupa dosti úhledná, střechy doškové, lomenice pěkně obílená a latěmi černě natřenými ozdobená. Jedním bokem se opírala chalupa o tratnatý břeh a v tu stranu byla okna její zrovna u země. Před nimi hrála tu o podíl stroužka čisté vody, pramenící se výše ve skalách a kvapleí dolů do potoka, vesnici se vinoucího. Druhá stěna podléna osamělá té chaloupky byla značně vyšší a tu také vznášela se nehlášená pavlač se sloupky vyřezávanými a již červotočivými.

Stavení to, nad nímž starý jasan rozkládal svou šumnou korunu, vyzněl Drozanských Honzíček. V Hlavňově nejednou šil a znal jej tam tuze dobře, i na samotě, kde měl starý Kalous, vdovec, jedinou deera, pro níž žádný nešel a kterou by rád viděl včnu. — Tak mu konečně napadlo, že by Drozanských Honzíček nebyl tak vybrávněn jako hoši ze vsí. Nejprve promluvil se staršim, ten se synem, a nežli by se kdo nadál, dohodli se všichni i deera. Nebylo tu sice žádná velké a bílkivé lásky, ale také žádnáho nucení ani hrubě ani pláče.

Když Honzíček Drozanských měl už před svatbou, a ještě to lidem tajil, dost se někdy zamyslil, jak tam na vsi a zvláště na té samotě zvykne. Zvykl pak a se ženou také dobře vycházel, svlékl se se mu ten klouba narodil. Z domova byl zvyklý na soušedství, na kamarády muzikanty, na braty, šprýmy a všelijaké rozprávky — teď ani na ně nevzpomenul, neukul, aby po

městě zatoužil. Osamělá chalupa stala se mu malým světem, co pod jejím krovem ozýval se pláč a hlas jeho Vašíčka. Co rozradostněný tatík vyváděl, když se hošek narodil, už bába vyzradila. Všem to bylo k smíchu, i to, jak Honzíček ty dny, co Drozanská ležela, hospodařil a kuchařil, jak slepici zabil a oškubal, jak nudil nadělal a vše výběrně připravil, jak sama bába doznala, říká, že umí zrovna tak kuchařit, jako by nějakou pohádku vypravoval.

Žádná žena ve vsi neměla takového ulehčení a takové pomoci jako Drozanská. Honzíček k vůli synáčkovi svému udělal matece jeho co mohl. Pomáhal dítě chovat ve dne i v noci, kolébku mu sám natěl a pěkné květy a růže i ptáčky na ni namaloval, sám kolébal, za ženu do lesa na dříví chodil a když Vašíček někdy v noci zlobil, i tu tatík nelenil. Také klouček nejpíše upokojil. — Kde pak by to Drozanská dovedla, co on dítěti všecko dělal: houpal je, nosil, na koleno kolébal, pískal, zpíval mu i často zakukal, hýbal koží na čele i ušima, ústy špulil a mlaskal. —

Nebylo tedy divu, že samo nemluvně se nad tím rozesmálo a se do opravdy usmálo. — Jakou to měl hrbatý Honzíček nevýslovnou radost, když boulebatá chlupovca tvář se všecka pohmula, když dítě, hledie naň velkým černým očima poprvé se naň usmálo! Pak už mu sháněl také všelijaké hračky, ne nenuvažuje, že jsou toho útlého věku, ještě pro ně smyslu nemá. Až si o tom ve vsi povídali a tatíčkovi láskou a radostí potrhleli se smáli. Honzíček si však ze všeho nic nedělal, ničeho nedbal. Jemu bylo nejlépe na jeho samotě, kde štěstí jeho odpovídalo v malované kolébce.

V tomu přiválila se ta nešťastná vojna.

Bylo zrovna o žitných žněch, ovsy ještě stály, když Prusci z Broumovska k Polici se valili hlavními proudem silnicí a menšími stezkami přes hory. V Polici slavili zrovna pouť. Drozanská byla ve městě na ranní. Honzíček jak byl jen v košili a v bradláčích po kolena sahajících, seděl venku na záspi na sluníčku a choval svého kloučka. Bylo krásné srpnové jitro. Všecko kolem jen vonělo. — Nad veskerým krajem pohorským uložilo se světeční ticho. Sedivé, obrovské skály nedalekého pohorí jasně se rýsovaly nad tmavými, tichými lesy, nad něž vysoko vynikaly.

Honzíček chlapeč pohvizdoval jako kos a hleděl ku vsi odkud ženu čekal. — Ale najednou rychle vstal a jak byl, s dítětem, vyběhl nad chalupu na břeh, aby se mohl lépe rozhlédnouti. Byl se záspi něco divného zahlédl. — U vsi se hemžilo lidem, ze skal stezníkem hvězdeckým valil se tmavý houf zrovna do vsí a blešky zraně se mihaly nad ním. — Vojsko, Prusci! Jen chvíli to pozoroval, pak ihned sběhl do stavení a položil děcko do kolébky, jal se, chudáček uklidit své bohatství; několik stříbrných dvacetníků pro hoča zašleštěných, hrnek másla, něco obilí, co měl na půdě a všecko to anánel poklopem v síni dolů do sklepa, kdež nehožtké tehán si udělal už za první návštěvy pruské tajnou přehradu, a všecko tam do ní ukládal, i lepší peřiny.

Pokračování.)

Rozkošný pohľad.

Oko každého člověka potěší se pohledem na bohaté vinice vroubené pahorky a lesy. Šťavnaté plody vlnie evropských i zlejších nabízené vnaďnými dčvami tvoří pochoutku i lahodnou i vřlivnou. Lesy a pahorky pak dodávají vonné léčivé byliny, jež dovedná ruka lučebníkova a vlnem spojuje v nejlepší lék. Trimerov Léčivé Hošké Vno. Takový pohled skýtá nový Trimerov Kalousův na rok 1914. Jme přesvědčení, že nabzene právě takovou oblihu jako kalendář loňský. Kůl by si přál vřtisku, necht začle deset centů na adresu: Jos. Trimer, 1323-1330 S. Ashland ave., Chicago, Ill. Adv. 20-1

Čestněli nabíti správného názoru o životě na veskové jaké i domácnosti, předplatte se na "Česko-Americký Veskov".

HOTEL HARNEY

Nový Hotel Harney, úplně ohnizdorný, moderně zařízený v každém ohledu. Ceny mírné, \$1.00 a \$1.50 denně z pokoje. Obsluha vzorná. Jan 146

Telefon hotelu: Doug. 1288. Tel. hostince: Doug. 6095.

ROH 14. a HARNEY UL., OMAHA

JAN YIRÁK,
český pozemkový a políšťovní jednatel

Čtán krajané! Kdo byste si přál prodat aneb koupiti majetek, nyní mám na prodej velký výběr krásných a laciných majetků; též i farmy.

Pojíždí proti ohni, tornádu a vůbec všem vichřicím, pronajímám domy, obstarávám vřtaby z knih a kontrakty.

Přijďte a prohlédněte si tyto krásné a laciné majetky, než koupíte jinde. Milerád Vám posloužím. — Úřadovna: 1241 Jižní 10. ulice. Telefon: Doug. 3258

Pozor! Pozor!

Buďte bedlivými, když opouštíte káru a neobcházejte ji nikdy zadem, dokud jste se dříve neprosvědčili, že nejede jiná kára opačným směrem. Nepozornost může snadno býti příčinou vážné nehody. Pomozte nám svým počínáním, zabránit možnému případu neštěstí.

Omaha & Council Bluffs Street R. R. Co.

Nejlépeším místem k nakupování stavebního dříví, jest

česká dřevařská ohrada,

Chicago Lumber Co.,

na 14. a Marcy ul., Omaha, Neb. 491f

Čestí prodavači Vás vždy ochotně a vzorně obslouží.

Metz Bros. Brewing Co.

Telefon Douglas 119

Vaří a lahvuji vyborné jen pivo.

Můžete se na tento starý a osvědčený závod spolehnouti.

VZORNÝ ZÁVOD pohrobničky a balsamovačský

Frank a Dorota Jandovi

Frankův mládek pohrobničky a balsamovačský v č. 1235 již. 13. ul., Omaha, Neb.

Tel. Douglas 2984

JEST ČAS, BYSTE SI OBJEDNAL WHISKU

1913 PROSINEC 1913

1	2	3	4	5	6	
7	8	9	10	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

NOVÝ ROČNÍK

SAMOŽITNA

Uspokoji každého!

2 gallonu \$4.25
3 gallonu \$6.00
5 gallonu \$9.75
10 gallonu \$18.00

Objeďte nás přímo z této stránky

HARVEST KING DISTILLING CO.,
306-308 310 West 6th Str., Kansas City, Mo.
ESTD 1888